

RESPECT IS EEN WERKWOORD

We leven in een individualistische samenleving. We gaan ervan uit dat mensen hun eigen verantwoordelijkheid kennen, voor zichzelf kunnen zorgen en opkomen voor hun eigen rechten. We zijn er inmiddels echter wel achter: de mens is niet bedoeld als individu. Opkomen voor je eigen rechten, dat is voor de een moeilijker dan voor de ander. We hebben elkaar nodig. We weten dit ook vanuit de wetenschap, we zijn doorgeslagen in de individualistische cultuur met allerlei psychosociale problemen tot gevolg, zoals stress en eenzaamheid. Het is tijd om een nieuw idee te verspreiden: een mens alleen, dat is niets. Het gaat in het leven om oog hebben voor elkaar en om moeite doen voor anderen. Je bent alleen iets in relatie tot de ander. Vanuit die gedachte is respect heel belangrijk. Respect is de lijn tussen jou en de ander. Het is het werkwoord achter gemeenschapszin.

U bezoekt regelmatig scholen en heeft zelf diverse gastlessen gegeven over respect. Welke rol spelen scholen volgens u in het creëren van een respectvolle samenleving?

Op scholen leg je de basis voor de gedachte dat ieder mens bestaansrecht heeft en dat we het met elkaar moeten doen in deze wereld. Je kweekt er gemeenschapszin. Bovendien vind ik dat kinderen en jongeren een unieke kracht bezitten. Zij hebben heel goed door wat respect inhoudt.

Volwassenen kunnen mensen abstract maken door te spreken over algemeenheden en groepen. Daarmee generaliseer je en plaats je mensen in hokjes. Het is heel moeilijk om dit te doorbreken. Ik ervaarde dat zelf toen ik wethouder was in Oss ten tijde van de vluchtelingencrisis. Ik had de verantwoordelijkheid om vluchtelingen op te vangen en een AZC te openen in de gemeente. Mijn instelling was: waarom ze hier ook zijn, ze zijn hier nu, we gaan ze verzorgen. Toen kreeg ik te maken met veel weerstand. Dat was best moeilijk. Hoe ga je om met mensen die boos zijn, en angstig voor de komst van vluchtelingen? Ik heb er toen voor gekozen om te vertellen: 'We gaan het gewoon doen, we kunnen die mensen simpelweg niet in de kou laten staan.' Tegen de mensen die bang waren voor overlast of voor de veiligheid van hun omgeving heb ik gezegd: 'Als er iets is, bel me dan meteen.' Zo hadden zij het gevoel dat ik hun zorgen serieus nam. En zo ging het en kwam het AZC er. Dat is heel positief verlopen. Uiteindelijk is er zelfs een club opgericht 'welkom in Oss'. Deze club zorgde ervoor dat vluchtelingen een buddy kregen, soms eens op de koffie werden uitgenodigd en wegwijs werden gemaakt in de gemeente.

De kracht van kinderen en jongeren is dat zij mensen niet abstract maken. Een kind ziet ieder mens, is nieuwsgierig naar ieders verhaal en probeert er verbinding mee te maken. Ik vind het belangrijk dat we kinderen en jongeren op scholen vertellen hoe groots die kracht is. We hebben kinderen en jongeren hard nodig voor een respectvolle menselijke samenleving waarin we oog hebben voor elkaar. Zij kunnen volwassenen, die dat laatste soms een beetje zijn verleerd, helpen.

IK VIND HET BELANGRIJK DAT WE KINDEREN EN JONGEREN VERTELLEN HOE GROOTS DIE KRACHT IS

Wat ziet u in uw eigen omgeving? Hoe gaat het met respect in de tweede kamer?

Als je naar de debatten luistert, dan zijn dat niet altijd de meest constructieve gesprekken. Iemand boos maken is makkelijk en dat gebeurt dan ook aan de lopende band. Vaak hebben de debatten een bozige toon: huizen worden afgepakt, ouderen zijn beroofd van een goede oude dag en zo verder. Deze aanpak mobiliseert mensen snel, helaas. Ik geloof niet in die manier. Je bereikt er weinig mee op de lange termijn en het maakt samenwerken ook niet bepaald leuker. Ik wil me juist richten op consensus. Ik ben ook niet getrouwd met mijn eigen ideeën. Als een ander een betere oplossing of een beter plan heeft, dan ga ik daar in mee. Ik werk samen met andere partijen zoals de VVD en 50PLUS, dat werkt als een zonnetje. Als het maar op consensus gericht is.

Wat is er denkt u nodig om te zorgen dat respect een belangrijke waarde blijft in onze manier van samenleven?

We zijn een waardengemeenschap en het is belangrijk dat we bepaalde waarden en bijbehorende vaardigheden van jongs af aan leren. Een heel belangrijke waarde is dat je altijd nieuwsgierig bent. Nieuwsgierig naar 'hoe denkt een ander, waar komt het vandaan dat hij of zij die conclusie trekt?' Door je dat af te vragen, ontdek je vaak dat een ander vanuit een heel andere redenatie is gestart. En door je in hem of haar te verdiepen, ontdek je hoe dat komt. Misschien heeft die persoon iets meegemaakt waardoor hij een persoonlijk verhaal met zich meedraagt. Je weet het niet. Het is belangrijk om je daar altijd over te blijven verwonderen. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan en het is iets om je hele leven te oefenen.

Mijn wens is dat het oefenen van deze vaardigheden standaard wordt op scholen en dat leraren worden opgeleid om kinderen en jongeren hierin te begeleiden. Ook dit gaat niet vanzelf. Vanuit die individualistische samenleving zijn we in het onderwijs een beetje de weg kwijt. Alles lijkt te draaien om testen en prestaties. Als je niet helemaal mainstream mee kunt lopen, dan denken we al snel dat er iets mis is: je bent dyslectisch, je hebt ADHD. Voor je het weet, is dat je identiteit. Dat is geen respectvolle werkwijze, zo zorgen we ervoor dat mensen buiten het systeem komen te staan. Als de school een respectvolle plek is, dan betekent dat dat je daar mens kunt zijn. En mensen zijn er in veel verschillende soorten. Hoe verschillend ook, we lopen samen op in het leven.

Je hebt toch een soort missionarissen zoals Respect Foundation nodig om te zorgen dat respect als waarde op de kaart blijft staan. Het is cruciaal dat jullie ons blijven vertellen dat het belangrijk is om actief aan respect te werken, omdat respect er niet zomaar opeens is. En ook dat respect niet wordt geleerd via een instructieboek, maar dat je respect leert door het te ervaren en het samen te doen. Hierin heeft het onderwijs een belangrijke rol, maar ook andere plekken hebben een voorbeeldrol, zoals gemeenten, bedrijven en de Tweede Kamer. Jullie kunnen ons helpen om deze voorbeeldrol zo goed mogelijk te vervullen.

JE HEBT TOCH EEN SOORT MISSIONARISSEN ZOALS RESPECT FOUNDATION NODIG OM TE ZORGEN DAT RESPECT ALS WAARDE OP DE KAART BLIJFT STAAN.

René Peters
Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
CDA

